67

SOHAM

An International Multidisciplinary Peer Reviewed Research Journal

ISSN: 2350-0697

Impact Factor 2.021

Volume-9 Issue-1 July - Sep. - 2016

Editor – In – Chief
Dr. Dilkhush U. Patel

Executive Editor
Prof. Tushar S. Brahmbhatt

Scanned with CamScanner

Ref. No. IIJIF1660
DOI: 23-Sep-2016

International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)

CERTIFICATE OF INDEXING (JIF-2016)

This Certificate is Awarded to

SOHAM: An International Multidisciplinary Peer reviewed Research Journal

(p-ISSN: 2350-0697)

The above Journal has been positively evaluated by our team in the IIJIF Journal's Imact Factor evaluation Process

JIF (Journal Impact Factor value for 2015-16) is 2.021

Manager

www.iijif.com

Journal Impact Factor Value is valid for one year from the date of issuance of Certificate

Scanned with CamScanner

ISSN: 2350-0697
Impact Factor (IIJIF): 2.[illegible]

Content of the Table

No.	Title of the Paper	Author	Page No.
1.	Rasa in Absurd Drama	Dr. Hetal S. Patel Dr. Dilip C. Patel	01
2.	Occupational Stress and Job Satisfaction of employs of LIC and Bank	Dasharath Parmar	08
3.	A Comparative Study of children in relation to their Stress	Rajesh H. Parmar	15
4.	Stress and Mental Health among Private and Government Teachers	Nitesh N. Patel	21
4.	कौटिल्य अर्थशास्त्र में राष्ट्रीयता	डॉ. मंजुलाबेन पटेल	27
5.	राजभाषा हिन्दी : संवैधानिक स्थिति	डॉ. रावत डेर	30
6.	ચાણક્યનું અર્થશાસ્ત્ર	મહેશ ચૌધરી પટેલ રાકેશકુમાર	35
7.	સંશોધનમાં માહિતી એકત્રીકરણની પદ્ધતિઓ	ડૉ.હનીફ નાંદોલીયા	40
8.	ચન્દ્રલેખા વિજય પ્રકરણ રૂપક પ્રકાર એવં પ્રયોગશીલતા .	પટેલ નિલેશ જી	54
9.	સહસલિંગ તળાવનું ઐતિહાસિક અધ્યયન	એમ.આર.અડીયોલ	58
10.	Self-Reliance and Self Confidence	Rekha Gauswami	70
11.	Weak Contraction (c-f) in Cone Metric Spaces	Jatin S Patel	72
12.	आधुनिक युग में वेद एवं विज्ञान की प्रासंगिकता	डॉ.रीटा एच. पारेख	81
13.	दलितोत्थान और 'मुक्तिपर्व'	डॉ.सुरेश पी. पटेल	88
14.	મહાભારતકાલિન રાજાના ગુણ-કર્તવ્ય : આધુનિક સંદર્ભમાં	ડૉ. સુરેખા કે પટેલ	92
15.	હિતોપદેશમાં સ્ત્રી	ડૉ. વર્ષા એચ. પટેલ	99
16.	વૈદિક પર્યાવરણની દૃષ્ટિએ વાયુ પ્રદુષણ અટકાવવાના ઉપાયો	યોગરાજ એ. મહેતા	104
17.	દિલીપ રાણપુરા કૃત 'સૂકી ધરતી સૂકા હોઠ' ની ભાષાકલા	વિનોદ.એ.ચૌધરી	109
18.	ગુજરાતમાં ઈરાની ડાયસ્પોરા-પારસી પ્રજાના સંદર્ભમાં	ડૉ.કે.જી.પટેલ	118

Scanned with CamScanner

Volume IX, Issue I, July – September: 2016

ISSN: 2350-0697
Impact Factor (IIJIF): 2.021

મહાભારતકાલિન રાજાના ગુણ-કર્તવ્ય : આધુનિક સંદર્ભમાં

ડૉ. સુરેખા કે. પટેલ
સંસ્કૃત વિભાગ
જી.ડી. મોદી કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ, પાલનપુર.

મહર્ષિ વેદવ્યાસ રચિત 'મહાભારત' ગ્રંથ સંસ્કૃત સાહિત્યનો આધારસ્તંભ છે તેમજ ભારત વર્ષની ઐતિહાસિક માહિતી પ્રદાન કરતો પ્રમાણભૂત ગ્રંથ છે. બહુમૂલ્ય 'ગ્રંથરત્ન' સમાન આ ગ્રંથને સાહિત્ય વિવેચકોએ 'પાંચમો વેદ' કહયો છે, તો આદિપર્વમાં તેને 'કાર્ષ્ણવેદ' પણ કહ્યો છે.[1] ભારતીય વિદ્વાનો દ્વારા જેમનું આદરથી ગૌરવ કરવામાં આવ્યું છે, તેવો 'મહાભારત' ગ્રન્થ વિશ્વસાહિત્યનું સ્થાન લેનાર અદભૂત ગ્રંથ જ નહિ, પરંતુ શ્રેષ્ઠ સંસ્કૃતિનો જીવંત દસ્તાવેજ કહી શકાય. તેથી જ મહાભારતકારે કહ્યું છે -

'धर्मे चार्थे च कामे च मोक्षे च पुरुषर्षभ ।
यदिहास्ति तदन्यत्र यन्नेहास्ति न तत् कश्चित्' ॥
महाभारत - आदिपर्व : २/२०

'મહાભારત' ગ્રંથ વૈદિક અને લૌકિક સંસ્કૃત સાહિત્યના સેતુ સમાન છે. તેમાં માત્ર કૌરવો-પાંડવોનો ઈતિહાસ જ નથી. પરંતુ માનવ- જીવનની તમામ સમસ્યાઓ અને તેનો સનાતન ઉકેલ છે. તેથી તે ધર્મગ્રંથ પણ છે.

'રાજનીતિ' અને 'રાજ્યવ્યવસ્થા'નું ખૂબ જ વિશદ વર્ણન 'મહાભારતમા'માં કરવામાં આવ્યું છે, જે આધુનિક સમાજની રાજનૈતિક આવશ્યકતાઓને પૂર્ણ કરવા માટે અને ત્રુટિઓને દૂર કરવામાં અત્યંત ઉપયોગી નીવડે તેમ છે. મહાભારતકારે ઉત્તમ સમાજ નિર્માણ માટે 'રાજા' ને જ જવાબદાર ગણ્યો છે. 'મહાભારત' સભાપર્વ, શાન્તિપર્વ, ભીષ્મપર્વ, અનુશાસનપર્વ આદિમાં રાજનીતિ, રાજ્ય વ્યવસ્થા સંબંધી વિષયોનું વર્ણન જોવા મળે છે. 'મહાભારત'ના શાન્તિપર્વ (અધ્યાય-૫૯ થી ૧૩૦) માં એક સ્વતંત્ર ઉપપર્વ 'રાજધર્મપર્વ' માં તો રાજધર્મ વિશેની વિગતે ચર્ચા જોવા મળે છે. મહાભારતમાં 'રાજધર્મ' ને અત્યંત મહત્વનો ગણવામાં આવ્યો છે. સર્વધર્મમાં રાજધર્મ પ્રધાન છે.[2]

મહાભારતકારે બૃહસ્પતિ, ભારદ્વાજ, ગૌરશિરા, કાવ્ય, મહેન્દ્ર, વિશાલાક્ષ અને શબરનાં નામો રાજધર્મના આચાર્યો કે વ્યાખ્યાતાઓ તરીકે 'મહાભારત શાન્તિપર્વ' (૫૮/૧-૩, ૧૦૨/૩૧, ૩૨) માં નોંધવામાં આવ્યાં છે. મહાભારતકારે રાજા અને પ્રજાનો સંબંધ બહુ નિકટનો બતાવ્યો છે. એટલે સુધી કે રાજાને સમસ્ત પ્રજાનો 'પિતા' કહ્યો છે.[3] અહી આ અભ્યાસલેખમાં મહાભારતકારની દૃષ્ટિએ રાજ્યવ્યવસ્થા સુચારુ- રૂપે ચલાવવામાં રાજાના ગુણ અર્થાત્ રાજા કેવો હોવો જોઈએ તથા તેનું કર્તવ્ય શું હોવું જોઈએ તે સંદર્ભે ચર્ચા કરવામાં આવશે.

Scanned with CamScanner